

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра правознавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач (начальник) кафедри
_____ проф. Г. В. Лаврик
« ____ » _____ 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Основи наукових досліджень»**

Освітньо-професійна програма /спеціалізація	«Право» <i>(назва)</i>
Спеціальність	081 Право <i>(код, назва спеціальності)</i>
Галузь знань	08 Право <i>(код, назва галузі знань)</i>
Ступінь вищої освіти	бакалавр <i>(бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри,
протокол від «28» лютого 2023 року № 7

ПОЛТАВА – 2023

Розробник (-и)/укладачі програми:

Гладкий С. О. – д. ю. н., проф., професор кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

_____ Олег КУЛЬЧІЙ

ЗМІСТ

Розділ 1.	Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2.	Перелік компетентностей та програмних результатів навчання	5
Розділ 3.	Програма навчальної дисципліни	7
Розділ 4.	Тематичний план навчальної дисципліни	11
Розділ 5.	Оцінювання результатів навчання	18
Розділ 6.	Інформаційні джерела	20
Розділ 7.	Програмне забезпечення навчальної дисципліни	22

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право» освітнього ступеня бакалавр

Опис навчальної дисципліни
Місце в структурно-логічній схемі підготовки - пререквізити (Prerequisite) (навчальні дисципліни, для яких дана навчальна дисципліна є базовою): _. - постреквізити (Postrequisite) (навчальні дисципліни, які є базовими для вивчення даної навчальної дисципліни): навчальні дисципліни, з яких виконуються курсові та інші дослідні роботи.
Мова викладання – українська.
Статус дисципліни – обов'язкова.
Курс/семестр вивчення дисципліни – 1 курс, 1 семестр.
Кількість кредитів ЄКТС/кількість модулів – 3 кредити ЄКТС, 2 модулі.
Денна форма навчання: кількість годин: – загальна кількість: 1 семестр – 90, 2 семестр –.
– лекції: 1 семестр – 18, 2 семестр –.
– семінарські заняття: 1 семестр – 14, 2 семестр –.
– самостійна робота: 1 семестр – 58, 2 семестр –.
– вид підсумкового контролю: 1 семестр – залік, 2 семестр –.
Заочна форма навчання: кількість годин: 1 семестр – 90, 2 семестр –.
– лекції: 1 семестр – 4, 2 семестр –.
– практичні заняття: 1 семестр – 2, 2 семестр –.
– самостійна робота: 1 семестр – 84, 2 семестр –.
– вид підсумкового контролю: 1 семестр – залік, 2 семестр –.

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із загальними напрямами, закономірностями, принципами і методами наукового пізнання, теоретико-методологічними основами наукового дослідження в галузі правничих наук, а також набуття вмінь і навичок науково-дослідної роботи, які мають реалізуватися ними при підготовці курсових, кваліфікаційних та інших робіт.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування цілісного уявлення про науку як систему знань і методологічний інструментарій пізнання соціальної дійсності загалом і державно-правової дійсності зокрема;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретико-методологічними засадами сучасної юридичної науки, її понятійно-термінологічним апаратом, особливостями процесу наукового пізнання, основними методами та засобами наукового дослідження державно-правових явищ і процесів, вимогами до оприлюднення, оформлення та апробації результатів наукового дослідження;
- підготовка здобувачів вищої освіти до проведення самостійних наукових досліджень, що передбачає: формування умінь і навичок формулювання теми і складання програми дослідження, підбору інформаційних джерел, вибору методів, узагальнення результатів та оформлення матеріалів дослідження, публікації та апробації основних положень самостійної науково-дослідної роботи.

Таблиця 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень», програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1)	визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1)
2.	здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК7)	проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3)
3.	здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 8)	оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів,

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
		аналізуючи відому проблему (PH 6)
4.	здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК13)	доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло (PH 12)
5.	цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК 14)	вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології (PH 10)
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
6.	здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК 13) здатність до логічного критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16)	пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (PH 19) складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (PH 7)

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства, протокол засідання кафедри від 29 серпня 2022 р. № 1.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Організаційні та теоретичні основи наукової роботи

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності

Поняття «наука». Сутність науки як сфери людської діяльності. Основні функції науки. Виникнення і розвиток науки. Парадигми і наукові революції. Класичний, неklasичний і постнеklasичний періоди розвитку науки.

Об'єкт і предмет науки. Класифікація наук.

Основні риси та функції юридичної науки. Історичні етапи виникнення і розвитку юридичної науки. Система юридичних наук. Юридична наукова спеціальність. Юридична наука в системі соціально-гуманітарного наукового знання. Юридична наука та юридична практика.

Наукознавство як галузь наукового знання. Об'єкт і предмет навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень». Зміст і завдання курсу, особливості застосування набутих знань на практиці.

Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні

Поняття наукової діяльності. Нормативно-правова база наукової діяльності в Україні.

Організаційні засади наукової діяльності в Україні. Поняття про науковий напрям і наукову школу.

Склад та підготовка наукових кадрів в Україні. Наукові ступені та вчені звання в Україні: сутність, значення, порядок присудження. Статус науковця.

Організація наукових досліджень у закладі вищої освіти. Університет як суб'єкт наукової діяльності.

Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері. Чинні міжнародні програми, які діють в Україні. Організація наукових грантів та проектів обміну науковим досвідом між українськими та зарубіжними вченими. Стажування за кордоном. Партнерські відносини споріднених університетів Європи й України.

Тема 3. Теоретичні засади наукового дослідження

Поняття і мета наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Ефективність наукових досліджень. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження.

Науково-юридичне дослідження як процес юридичного мислення та фіксації його результатів. Стилi наукового мислення, їх типологія (класичний, некласичний, постнекласичний стилі).

Поняття праворозуміння, його значення для юридичної науки та практики. Теоретичні підходи до праворозуміння. Причини та умови множинності підходів до праворозуміння. Основні характеристики сучасних підходів до праворозуміння.

Наукові поняття як знаряддя юридичного мислення. Правові поняття і категорії.

Тема 4. Наукове дослідження як процес розв'язання наукової проблеми

Процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення.

Тема наукового дослідження: критерії вибору, порядок конкретизації. Науковий напрямок. Наукове питання.

Поняття наукової проблеми. Види наукових проблем. Постановка і уточнення наукової проблеми. Проблемна ситуація. Наукова проблема і наукова теорія. Наукова проблема в правознавстві.

Поняття наукової гіпотези. Види наукових гіпотез. Етапи розробки наукової гіпотези. Постановка і формулювання наукової гіпотези. Способи підтвердження наукової гіпотези. Наукове обґрунтування та наукові пояснення. Наукова гіпотеза і наукова теорія.

Тема 5. Науковий стиль мовлення та оформлення наукової роботи

Науковий стиль мовлення. Наукова українська мова. Виразність і мова тексту наукової праці.

Поняття наукової термінології. Види юридичних термінів. Правильність застосування наукової термінології.

Форми наукових праць з юридичних наук: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Наукові семінари, конференції, конгреси. Спеціалізована комунікація через Інтернет.

Поняття та види наукових суперечок. Дискусія як форма апробації наукового дослідження. Порядок ведення наукової дискусії.

Модуль 2. Методологічні аспекти науково-дослідної роботи у сфері права

Тема 6. Інформаційне забезпечення науково-юридичних досліджень

Поняття та види інформаційного забезпечення наукових досліджень. Роль і функції наукової інформації.

Система джерел наукової інформації: бібліотечні фонди, архівні фонди. Друковані джерела: книги, журнали, збірки матеріалів тощо. Електронні ресурси, пошукові системи мережі Інтернет.

Специфіка джерел юридичних досліджень. Нормативно-правові документи. Матеріали юридичної практики. Правова статистика.

Організація роботи з науково-теоретичними та емпіричними джерелами. Пошук і відбір джерельної бази дослідження. Бібліографічний пошук у каталогах і картотеках. Робота з періодичними виданнями. Складання власної картотеки наукових джерел.

Робота з друкованими джерелами. Вивчення змісту і структури джерела, визначення і відбір інформації. Форми та види фіксації інформації: конспект, тези, план, цитати, термінологічний словник. Облік та систематизація відібраного матеріалу.

Основні правила посилання і цитування. Оформлення списку використаних джерел і літератури (вимоги ДСТУ).

Тема 7. Методологія наукових досліджень: загальні положення

Методологія науки як основа наукового дослідження, її поняття та структура. Функції методології науки. Поняття наукового підходу та наукового методу. Метод, методика і техніка дослідження. Методологічні принципи.

Поняття і структура методології юридичної науки. Загальна характеристика методологічних підходів юриспруденції. Класифікація методів юридичної науки. Наукові методи та методи практичної юридичної діяльності.

Предметна та цільова обумовленість методів юридичної науки. Проблема належності, допустимості, істинності, доцільності при виборі методу дослідження.

Тема 8. Методи науково-юридичних досліджень

Філософсько-світоглядні методи в науково-юридичних дослідженнях (матеріалістичний та ідеалістичний; діалектичний та метафізичний; визнання чи заперечення об'єктивних соціальних, у тому числі державно-правових, закономірностей та можливості їх пізнання й ін.).

Загальнонаукові методи пізнання державно-правових явищ. Методи теоретичних та емпіричних досліджень. Формально-логічні процедури (аналіз, синтез, індукція, дедукція та ін.). Системний метод. Структурний метод. Функціональний метод. Порівняльний метод. Синергетичний метод.

Наукові методи пізнання державно-правових явищ, що застосовуються суміжними науками або групами наук. Історичний метод. Психологічний метод. Метод конкретно-соціологічного дослідження. Інституціональний метод. Математичні та статистичні методи.

Кібернетичний та інші методи технічних наук, що використовуються в юриспруденції.

Поняття та загальна характеристика спеціальних методів науково-юридичного пізнання. Формально-юридичний метод. Порівняльно-правовий метод. Історико-правовий метод. Метод державно-правового моделювання. Метод державно-правового експерименту. Метод судової статистики. Методи правової герменевтики.

Тема 9. Студентське наукове дослідження: організація та виконання

Поняття, мета і завдання науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти. Роль науково-дослідної роботи у процесі підготовки юриста. Види та форми науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти. Курсова робота. Дипломна (магістерська) робота. Участь у діяльності наукового студентського гуртка. Участь у діяльності студентського дискусійного клубу.

Керівництво студентською науковою роботою, його сутність, призначення і форми.

Організація науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти, її планування. Обрання та затвердження теми дослідження. Складання плану і графіка виконання наукового дослідження. Дотримання раціонального режиму робочого дня.

Робота з літературою, нормативними актами та іншими джерелами.

Структура наукової роботи, її розробка. Особливості структури курсової роботи.

Вимоги до змісту студентської наукової роботи. Актуальність дослідження. Вибір об'єкта та предмета дослідження. Мета і завдання дослідження. Новизна і практичне значення дослідження. Зміст дослідження. Логічна послідовність викладу матеріалу. Наукові висновки та пропозиції автора дослідження.

Вимоги до оформлення наукової роботи.

Відзив наукового керівника та рецензія. Захист наукової роботи.

Підготовка та оформлення наукової доповіді на студентську наукову конференцію. Правила виступу з доповіддю на студентській науковій конференції.

**Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни
з розподілом навчального часу за видами занять**

Таблиця 3.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

№ з/п	Назва модуля, теми	разом	Кількість годин за видами занять		
			аудиторні		позааудиторні
			лекції	семінарські заняття	самостійна робота
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Модуль I. Організаційні та теоретичні основи наукової роботи					
1	Наука як сфера людської діяльності	9	2	2	5
2	Організація наукової діяльності в Україні	8	2	-	6
3	Теоретичні засади наукового дослідження	9	2	2	5
4	Наукове дослідження як процес розв'язання наукової проблеми	9	2	2	5
5	Науковий стиль мовлення та оформлення наукової роботи	10	2	2	6
	Загалом	45	10	8	27
Модуль II. Методологічні аспекти науково-дослідної роботи у сфері права					
6	Інформаційне забезпечення науково-юридичних досліджень	12	2	2	8
7	Методологія наукових досліджень: загальні положення	10	2	-	8
8	Методи науково-юридичних досліджень	12	2	2	8
9	Студентське наукове дослідження: організація та виконання	11	2	2	7

	<i>Загалом</i>	45	8	6	31
	<i>Усього з курсу</i>	90	18	14	58

Таблиця 3.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

№ з/п	Назва модуля, теми	разом	Кількість годин за видами занять		
			аудиторні		позааудиторні
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Модуль I. Організаційні та теоретичні основи наукової роботи					
1	Наука як сфера людської діяльності	10	2	-	8
2	Організація наукової діяльності в Україні	8	-	-	8
3	Теоретичні засади наукового дослідження	9	2	-	7
4	Наукове дослідження як процес розв'язання наукової проблеми	10	-	2	8
5	Науковий стиль мовлення та оформлення наукової роботи	8	-	-	8
	<i>Загалом</i>	45	4	2	39
Модуль II. Методологічні аспекти науково-дослідної роботи у сфері права					
6	Інформаційне забезпечення науково-юридичних досліджень	11	-	-	11

7	Методологія наукових досліджень: загальні положення	11	-	-	11
8	Методи науково-юридичних досліджень	12	-	-	12
9	Студентське наукове дослідження: організація та виконання	11	-	-	11
	<i>Загалом</i>	<i>45</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>45</i>
	<i>Усього з курсу</i>	<i>90</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>84</i>

Таблиця 4.1. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

* – у таблиці позначені лекційні та практичні заняття для студентів заочної форми навчання

Назва теми (лекційного заняття) та питання теми (лекційного заняття)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського (практичного) заняття	Обсяг годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
1	2	3	4	5
Модуль I. Організаційні та теоретичні основи наукової роботи				
Тема 1. Наука як сфера людської діяльності				
Лекція 1 (*Лекція 1) 1. Поняття та основні функції науки. 2. Понятійний апарат і зміст науки. 3. Класифікація наук. 4. Поняття, функції та система юридичної науки.	2 2 *	Семінарське заняття 1 1. Поняття та основні функції науки. 2. Понятійний апарат і зміст науки. 3. Класифікація наук. 4. Поняття, функції та система юридичної науки.	2	Питання для самостійного опрацювання: 1. Розвиток науки. Парадигми і наукові революції. 2. Історичні етапи виникнення і розвитку юридичної науки. 3. Юридична наукова спеціальність. 4. Юридична наука в системі соціально-гуманітарного наукового знання. 5. Юридична наука та юридична практика.
Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні				
	2			Питання для самостійного опрацювання: 1. Поняття про науковий напрям і

			наукову школу. 2. Статус науковця. 3. Університет як суб'єкт наукової діяльності.
Тема 3. Теоретичні засади наукового дослідження			
Лекція 3 1. Поняття, види та ефективність наукових досліджень. 2. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження. 3. Науково-юридичне дослідження, його світоглядні засади та парадигмальна основа. 4. Теоретичні підходи до праворозуміння.	2 2 *	Семінарське заняття 2 1. Поняття, види та ефективність наукових досліджень. 2. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження. 3. Науково-юридичне дослідження, його світоглядні засади та парадигмальна основа. 4. Теоретичні підходи до праворозуміння.	2 Питання для самостійного опрацювання: 1. Принципи організації наукової праці. 2. Ефективність наукових досліджень. 3. Причини та умови множинності підходів до праворозуміння. 4. Наукові поняття як знаряддя юридичного мислення.
Тема 4. Наукове дослідження як процес розв'язання наукової проблеми			
Лекція 4 1. Процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення. 2. Тема наукового дослідження: критерії вибору, порядок конкретизації. 3. Поняття наукової проблеми. 4. Постановка і формулювання наукової гіпотези та її доказ.	2	Семінарське заняття 3 (*Практичне заняття 1) 1. Процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення. 2. Тема наукового дослідження: критерії вибору, порядок конкретизації. 3. Поняття наукової проблеми. 4. Постановка і формулювання наукової гіпотези та її доказ.	2 2 * Питання для самостійного опрацювання: 1. Поняття наукового факта в правознавстві. 2. Поняття аксіом у науці. 3. Наукове обґрунтування та наукові пояснення.
Тема 5. Науковий стиль мовлення та оформлення наукової роботи			
Лекція 5 1. Науковий стиль мовлення. 2. Поняття і види юридичних термінів. 3. Форми наукових праць. 4. Дискусія та інші форми наукового спілкування.	2	Семінарське заняття 4 1. Науковий стиль мовлення. 2. Поняття і види юридичних термінів. 3. Форми наукових праць. 4. Дискусія та інші форми наукового	2 Питання для самостійного опрацювання: 1. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. 2. Наукові

		спілкування.		семінари, конференції, конгреси. 3. Оформлення джерел і літератури в науковому дослідженні (вимоги ДСТУ).
--	--	--------------	--	---

**Модуль II. Методологічні аспекти
науково-дослідної роботи у сфері права**

Тема 6. Інформаційне забезпечення науково-юридичних досліджень

Лекція 6 1. Поняття та види інформаційного забезпечення наукових досліджень. 2. Система джерел наукової інформації. 3. Пошук і відбір джерельної бази дослідження. 4. Електронний пошук наукової інформації.	2	Семінарське заняття 5 1. Поняття та види інформаційного забезпечення наукових досліджень. 2. Система джерел наукової інформації. 3. Пошук і відбір джерельної бази дослідження. Робота з друкованими джерелами. 4. Електронний пошук наукової інформації.	2	Питання для самостійного опрацювання: 1. Електронні ресурси, пошукові системи мережі Інтернет. 2. Бібліографічний пошук у каталогах і картотеках. 3. Робота з періодичними виданнями.
---	----------	--	----------	---

Тема 7. Методологія наукових досліджень: загальні положення

Лекція 7 1. Методологія науки як основа наукового дослідження. 2. Поняття і структура методології юридичної науки. 3. Методологічні підходи юриспруденції. 4. Проблема належності, допустимості, істинності, доцільності при виборі методу дослідження.	2			Питання для самостійного опрацювання: 1. Наукові методи та методи практичної юридичної діяльності. 2. Методологічні принципи. 3. Предметна та цільова обумовленість методів юридичної науки.
--	----------	--	--	--

Тема 8. Методи науково-юридичних досліджень

Лекція 8 1. Філософські методи в науково-юридичних дослідженнях. 2. Загальнонаукові методи пізнання державно-правових явищ.	2	Семінарське заняття 6 1. Філософські методи в науково-юридичних дослідженнях. 2. Загальнонаукові методи пізнання державно-правових	2	Питання для самостійного опрацювання: 1. Математичний і статистичний методи. 2. Кібернетичний
--	----------	---	----------	--

<p>3. Наукові підходи і методи пізнання державно-правових явищ, що застосовуються суміжними науками або групами наук.</p> <p>4. Спеціальні методи науково-юридичного пізнання.</p>	<p>явищ.</p> <p>3. Наукові підходи і методи пізнання державно-правових явищ, що застосовуються суміжними науками або групами наук.</p> <p>4. Спеціальні методи науково-юридичного пізнання.</p>	<p>та інші методи технічних наук, що використовуються в юриспруденції.</p> <p>3. Історико-правовий метод.</p>
--	---	---

Тема 9. Студентське наукове дослідження: організація та виконання

<p>Лекція 9</p> <p>1. Роль науково-дослідної роботи у процесі підготовки фахівця-юриста.</p> <p>2. Форми науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти та її організація.</p> <p>3. Курсові роботи здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю «Право».</p>	<p align="center">2</p> <p>Семінарське заняття 7</p> <p>1. Роль науково-дослідної роботи у процесі підготовки фахівця-юриста.</p> <p>2. Форми науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти та її організація.</p> <p>3. Курсові роботи здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю «Право».</p>	<p align="center">2</p> <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <p>1. Дотримання раціонального режиму робочого дня дослідника.</p> <p>2. Робота дослідника з літературою, нормативними актами та іншими джерелами.</p> <p>3. Підготовка та оформлення наукової доповіді на студентську наукову конференцію.</p> <p>4. Правила виступу з доповіддю на студентській науковій конференції.</p>
<p>Всього годин з навчальної дисципліни</p>	<p align="center">18 4*</p>	<p align="center">14 2*</p>

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Поточна успішність студентів за виконання навчальних видів робіт на навчальних (семінарських та практичних) заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою національної шкали оцінок («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з метою педагогічного корегування навчальної діяльності студентів та допуску/недопуску до поточного модульного контролю їх знань.

Поточний контроль, який має місце під час проведення трьох поточних модульних робіт, здійснюється шляхом виконання студентами відповідних тестів в письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу. Оцінювання знань студентів при виконанні поточних модульних робіт здійснюється за 100-бальною шкалою. Загальна оцінка за поточний модульний контроль визначається як середньоарифметична за формулою: $(M_1+M_2)/2$

Оцінювання самостійної роботи студента здійснюється шляхом перевірки його робочого зошита, де виконуються завдання, передбачені планом самостійної роботи, а також під час поточного тестування чи співбесіди, у перебігу яких викладач визначає загальний рівень засвоєння студентом вузлових питань кожної з тем, винесених на самостійне опрацювання (зокрема, під час семінарських занять). У додатковому контролі засвоєння студентом кожної з тем, винесених на самостійне опрацювання, потреби немає, оскільки цю функцію виконує рубіжний контроль (поточна модульна контрольна робота). У ній рівномірно представлений увесь навчальний матеріал модуля.

Підсумкове оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» здійснюється у формі ПМК (заліку). Підсумкова оцінка визначається за середньозваженою оцінкою, виходячи із загальної оцінки за поточний модульний контроль. Оцінювання знань студентів при здачі екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Існує також можливість набрання студентом *додаткових балів* (не більше 30).

Таблиця 5.1. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право» за результатами вивчення навчальної дисципліни

Поточна модульна робота 1	50
Поточна модульна робота 2	50
Разом за семестр	100

Таблиця 5.2. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Теорія держави і права»

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та підсумковим контролем

Таблиця 5.3. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень»

<i>Форма роботи</i>	<i>Вид роботи</i>	<i>Бали</i>
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-25
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-25
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	0-25
	4. Написання і захист реферату з визначеної проблеми	0-10
2. Науково-дослідна	1. Участь у наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь у наукових студентських клубах («Феміда»)	5-15
	3. Участь у конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь у наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях	25
Разом		до 30

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Розділ 6. Інформаційні джерела

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.google.com.ua/>

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>.

2. Президент України : офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/>.

3. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Пошукові правові системи

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законодавство України. – Режим доступу до електронних документів : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index/>

2. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законотворча діяльність Верховної Ради України : Законопроекти : Пошук за реквізитами. – Режим доступу до електронних документів : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.

3. Президент України : офіційне інтернет-представництво : Офіційні документи. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/documents/>.

4. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України : Нормативно-правова база : База документів : Пошук документів за реквізитами. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>.

5. Офіційний вісник України : Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. – Режим доступу до електронних документів : <http://ovu.com.ua/>.

6. Мега-НаУ : професійна юридична система : НаУ-Online : Нормативно-правові документи. – Режим доступу до електронних документів : <http://zakon.nau.ua/>.

7. Ліга:Закон : правовий портал : он-лайн сервіси : Законодавельство. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.ligazakon.ua/>

8. Право. Украина : информационно-правовая система : Документы : Нормативно-правовые документы. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/document.html>.

Бібліотечно-бібліографічні електронні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Каталог книжкових видань : Пошук у електронному каталозі. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/db/opac.html>.
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Електронний фонд (тематичні та видові зібрання публікацій) : Електронна бібліотека авторефератів дисертацій : Пошук у електронній бібліотеці авторефератів дисертацій. – Режим доступу до електронних документів. - <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ard.html>.
5. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Політематична база даних статей з періодичних видань. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://analytic.nplu.org/>.
6. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://stt.nplu.org/>.
7. Бібліотека Полтавського університету економіки і торгівлі : веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: http://lib.uccu.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=36

Перелік основної та рекомендованої для поглибленого вивчення дисципліни літератури

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>
3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 33. - Ст. 345.
5. Про інформацію: Закон України від 13 січня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 32. - Ст. 313.
6. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 48. - Ст. 253.

7. Про Академію правових наук України: Указ Президента України від 23 липня 1993 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>

8. Положення про Міністерство освіти і науки України: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-п>

9. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-п>

10. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text>

Основні рекомендовані джерела інформації:

11. Азарян А.А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.А. Азарян, Р.С. Азарян. - Кривий Ріг : Вид. центр КТУ, 2010. - 231 с.

12. Бірта Г.О. Методологія та організація наукових досліджень : курс лекцій / Г.О. Бірта. - Полтава : ПУЕТ, 2012. - 82 с.

13. Борисенко В.Д. Організація наукових досліджень в Україні : навч. посіб. / В.Д. Борисенко, С.А. Устенко ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського. - Миколаїв : МНУ, 2016. - 258 с.

14. Вдовичин І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад. Ігор Вдовичин]. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 247 с.

15. Дегтярьов А.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / А.В. Дегтярьов, М.Г. Кокодій. - Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. - 80 с.

16. Демківський А.В. Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А.В. Демківський, П.І. Безус. - К. : Акад. муніцип. упр., 2012. - 276 с.

17. Захаркевич О.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Захаркевич, Г.С. Швець, О.М. Сарана. - Хмельницький : ХНУ, 2013. - 223 с.

18. Колесников О.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Колесников. - 2-ге вид., випр. та допов. - К. : Центр учб. л-ри, 2011. - 143 с.

19. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : Навч. посібник / О.В. Крушельницька. - К. : Кондор, 2006. - 206 с.

20. Лудченко О. Основи наукових досліджень і патентознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Лудченко [та ін.]. - 4-те вид., переробл. і доповн. - К. : Ун-т "Україна", 2011. - 236 с.

21. Малигіна В.Д. Методологія наукових досліджень : монографія / В.Д. Малигіна, О.Ю. Холодова, Л.М. Акімова ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2016. - 247 с.

22. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів : довідник молодого вченого / А.В. Байлов, О.М. Литвинов, В.В. Чумак. - Харків : ХНУВС, 2016. - 363 с.

23. Основи наукових досліджень : навч. підруч. / [В.І. Саюк та ін. ; за ред. В.І. Саюк, Є.Р. Чернишової] ; Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти. - К. : Педагогічна думка, 2012. - 143 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

24. Алаїс С.І. Проблема праворозуміння в основних школах права : дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / С.І. Алаїс ; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. - К., 2003. - 203 арк.

25. Афанасьєв А.О. Основи наукових досліджень : навч. посібник / А.О. Афанасьєв, Є.Ю. Кузькін ; Харківський нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2005. - 96 с.

26. Білецький Б. Основи наукових досліджень: категорії, поняття, терміни, нормативні документи : навч. посіб.-довід. / Б. Білецький, О. Добржанський. - Чернівці : Технодрук, 2010. - 380 с.

27. Глосарій з навчальної дисципліни "Основи наукових досліджень" для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Харк. нац. екон. ун-т ; уклад. О.А. Єрмоленко. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 23 с.

28. Горбачук В.Т. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студ. та магістрантів пед. ун-ту / В.Т. Горбачук ; Слов'янський держ. пед. ун-т. - Слов'янськ : СДПУ, 2003. - 88 с.

29. Гребеньков Г.В. Методологія кримінально-правових досліджень : наук.-практ. посіб. / Г.В. Гребеньков, Є.С. Назимко ; Донец. юрид. ін-т. - Донецьк : Цифрова типографія, 2012. - 201 с.

30. Данилкович А.Г. Основи наукових досліджень у вищому навчальному закладі : навч. посіб. / А.Г. Данилкович ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - К. : КНУТД, 2010. - 294 с.

31. Дідик М.М. Основи наукових досліджень у криміналістиці : підруч. для вищих навч. закл. МВС України / М.М. Дідик, І.Ю. Горбатенко ; Національний ун-т внутр. справ. Херсонський юрид. ін-т. - Херсон : ВАТ "Херсонська міська друкарня", 2003. - 214 с.

32. Дубов Г.О. Становлення методології юридичних досліджень: особливості радянського та сучасного етапів : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Г.О. Дубов ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2014. - 16 с.

33. Завальний А.М. Методологічні та теоретичні основи пізнання юридичних фактів : монографія / А.М. Завальний. - К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2011. - 95 с.

34. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582–97. - Введ. 01.07.98. - К.: Держстандарт України, 1998. - 16 с.
35. Кельман М.С. Юридична наука: проблеми методології : монографія / М.С. Кельман ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Т. : Тернограф, 2011. – 492 с.
36. Кириленко О.П. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / [О.П. Кириленко, В. В. Письменний] ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2013. - 227 с.
37. Кмитовский В.А. Правоведение: история, теория, методология / В. Кмитовский, Н. Никифоров ; Балтийская международная академия. - Рига : [б.и.], 2008. – 262 с.
38. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень : навч. посібник / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв ; АПН України. Південний науковий центр. - 2-вид., перероб. і доп. - К. : Видавничий дім "Професіонал", 2004. - 206 с.
39. Корягін М.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / М.В. Корягін, М.Ю. Чік. - К. : Алерта, 2014. - 620 с.
40. Маниліч М.І. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / М.І. Маниліч [та ін.]. - Чернівці : Букрек, 2005. - 252 с.
41. Методологические проблемы правоведения / Московский гос. ун-т им. М.В.Ломоносова ; ред. М. Н. Марченко. - М. : Изд-во Моск. ун-та, 1994. – 176 с.
42. Моштук В. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самост. роботи студ. / В. Моштук, В. Терес ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. - Дрогобич : [РВВ ДДПУ ім. І. Франка], 2010. - 117 с.
43. Основи наукових досліджень : навч. посібник / І. М. Грищенко [и др.] ; Київський національний торговельно-економічний ун-т. - К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. - 185 с.
44. Отенко І.П. Основи наукових досліджень : конспект лекцій / І.П. Отенко; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 80 с.
45. Питання удосконалення методології сучасної юриспруденції : тези 2-гої Міжнар. наук. конф., присвяч. пам'яті проф. О.В. Сурілова, 30-31 берез. 2012 р. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад" ; [за заг. ред. Ю.М. Оборотова]. - О. : Фенікс, 2012. - 266 с.
46. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень в опорних схемах : навч.-метод. посібник / Н.П. Пихтіна, С.О. Нестерець ; Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. - Ніжин : Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2007. - 45 с.
47. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень в опорних схемах : навч.-метод. посіб. / Н.П. Пихтіна, С.О. Нестерець ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. - 2-ге вид. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. - 71 с.
48. Попович М.М. Основи наукових досліджень : конспект лекцій / уклад. М.М. Попович ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2008. - 80 с.

49. Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології / О.В. Кресін [та ін.] ; ред. Ю.С. Шемшученко ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : [б.в.], 2006. - 256 с.
50. Пушкар О.І. Основи наукових досліджень : конспект лекцій / О.І. Пушкар, О.А. Єрмоленко ; Харківський нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2005. - 88 с.
51. Розвиток методології сучасної юриспруденції. Третя Міжнародна наукова конференція, 12 квітня 2013 року : матеріали / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." ; [відп. ред. Ю.М. Оборотов]. - О. : Фенікс, 2013. - 214 с.
52. Свердан М.М. Основи наукових досліджень : підруч. / М.М. Свердан, М.Р. Свердан ; Буковинська держ. фінансова академія. - Чернівці : Рута, 2008. - 456 с.
53. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко. - К. : РННЦ "ДНІТ", 2000. - 260 с.
54. Суворін О.В. Основи наукових досліджень та наукова інформація : [навч. посібник] / О.В. Суворін [та ін.] ; Східноукраїнський нац. ун-т ім. Володимира Даля. Технологічний ін-т. - Луганськ : [б.в.], 2008. - 129 с.
55. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук [та ін.] ; ред. О.В. Зайчук, Н.М. Оніщенко. - 2-ге вид., переробл. і доп. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - 688 с.
56. Теорія держави і права: підруч. / [Петришин О. В. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.В. Петришина ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - Х.: Право, 2014. - 366 с.
57. Тормоса Ю.Г. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни / Ю.Г. Тормоса ; Київський нац. екон. ун-т. - К. : КНЕУ, 2003. - 76 с.
58. Фальковський А.О. Аксіологічний підхід в методології сучасної юриспруденції: дис... канд. юрид. наук : 12.00.12 / А.О. Фальковський ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - О., 2011. - 216 арк.
59. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій / А.С. Філіпенко. - К. : Академвидав, 2004. - 207 с.
60. Швець Ф.Д. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Ф.Д. Швець. - Рівне : НУВГП, 2013. - 208 с.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни (програмне забезпечення комп'ютерної підтримки вивчення курсу «Основи наукових досліджень»)

Загальне програмне забезпечення

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word - додаток для створення й обробки документів. Цей додаток формує за замовчуванням файли з розширенням doc, хоча користувач за своїм розсудом може зберігати файли з іншими розширеннями (dot – файл шаблону, rtf – текст у спеціальному форматі, що відключає макроси, txt – тільки неформатований текст, html – формат веб-сторінок та ін.). Документи, створені цим додатком, можуть містити текст, графіку, таблиці, звук, відеокліпи.

2. Microsoft Excel – програма керування електронними таблицями загального призначення, що використовується для обчислень, організації й аналізу ділових даних.

3. Microsoft Power Point – засіб розробки демонстраційних матеріалів для електронної презентації з використанням слайдів. Створює файли з розширенням ppt. Демонстраційний матеріал може містити текст, таблиці, діаграми, графіку, анімацію, звук та інші ефекти multimedia. Виходячи з того, що Power Point є складовою частиною пакета Microsoft Office, презентацію можна досить швидко підготувати, використовуючи фрагменти документів Microsoft Word, таблиць і діаграм Excel, даних Access.

Спеціалізоване програмне забезпечення

1. Основи наукових досліджень. Електронні презентації Microsoft PowerPoint тем курсу з використанням слайдів.

2. Основи наукових досліджень: завдання для аудиторного тестування студентів денної та заочної форми навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>